

Communio

Časopis Starokatolické církve v České republice

Ročník 29 (2023), číslo 3

První presbyterky Starokatolické církve v ČR

Ženy v duchovní službě

Z obsahu

- 2 Vaše dcery budou prorokovat
- 5 Rozhovor s Darinou Bártovou
- 11 Rozhovor s Noemi Kosourovou
- 14 Vysvěcená
- 25 První starokatolická biskupka

Communio

Časopis Starokatolické církve v České republice
Ročník 29 (2023), číslo 3

Vydává Starokatolická církev v ČR,
Na Bateriích 27, Praha 6, 162 00

ISSN 1805-1243

Registrační číslo MK ČR E 20002

Redakční uzávěrka 23. 7. 2023

e-mail: stkat@starokatolici.cz, www.starokatolici.cz

Názory autorů nevyjadřují stanovisko redakce,
za obsah příspěvků zodpovídají autoři.

Náklady na výrobu čísla činí 30 Kč.

Děkujeme za příspěvek na papír a tisk.

Neoznačené fotografie archiv redakce.

Foto na titulní straně Pexels.com

Úvodník

Milí přátelé, sestry a bratři,

srdečně vás zdravím těsně za půlkou léta roku 2023 a doufám, že je pro vás vydařené a že v něm prožíváte radost z volna, že snad máte více času na své blízké a snad také na čtení dobrých knih – pokud tomu tak je, je to skvělé!

Letošní léto, jak se sluší a patří, mělo také svoji „okurkovou sezónu“, tedy období, kdy se nic pořádného neděje, a tak se v médiích objevují rozličné senzace, obrázky z dovolených mediálních hvězdiček nebo zcela bizarní zprávy. A v křesťanském mediálním rybníčku tomu nebylo letos jinak. Jindy poklidné vody české ekumeny rozčeřila vyjádření odpůrců narovnání práv stejnopohlavních párů a odpůrců Istanbulské úmluvy, stejně jako těch, kteří jsou pro to, aby se práva narovnala a my se připojili k civilizovanému světu, který odmítá násilí na ženách nejen praktickými zákonnými ustanoveními, ale i ratifikací příslušných mezinárodních smluv. Mému srdci je bližší postoj těch křesťanů, kteří jsou srozuměni, že žijí v 21. století a že do křesťanské agendy nemá patřit manipulovat a utlačovat ty druhé a že církve má být hlasatelkou evangelia čili radostné zvěsti, nikoli hradbou proti vývoji společnosti – vždyť přeci i náš Mistr a Pán byl dost ostrým kritikem konzervativních náboženských elit své doby a odvěké a neměnné pravdy s chutí relativizoval. Mediálním prostorem a diskusemi na sociálních sítích létala vyjádření zleva zprava. I já a synodní rada

jsme se zapojili, věřím, že se snahou vnášet do debaty racionalitu a ohleduplnost k druhým. Kdo komu sedl na lep a co bylo jak moudré, v duchu evangelia a ku prospěchu všech, nechť si každý posoudí sám.

Jako křesťané se díváme do budoucnosti s nadějí, jejímž pramenem a garantem je Hospodin, jehož jsme skrze Ježíšovo učení poznali jako milujícího Boha, který coby Stvořitel má rád všechny lidi – spravedlivé i nespravedlivé (srov. Mt 5,45).

Co pro rovnost křesťanů v církvi, která je založena křtem, nikoli pohlavím nebo vztahovou afinitou můžeme učinit my, to činíme, ať už jde o ordinovanou službu žen nebo požehnání na společnou cestu životem těch, kteří nemohou uzavřít manželství. 51. synoda starokatolické církve v roce 2022 otevřela cestu ke kněžskému svěcení žen, jemuž je věnováno toto číslo a při Svatovavřínecké pouti 12. srpna 2023 budou vysvěceny první ženy do kněžské služby – jáhenky Noemi Kosourová a Darina Bártová. A také vydáváme knihu *Vysvěcená: Kněžství žen v reflexi starokatolické teologie*. Podle mne to na malou církev není málo.

Přeji Vám pokojný zbytek letních dní a inspirativní četbu dobrých knih, mezi které ty starokatolické určitě patří.

V Kristu bratr

Pavel Benedikt Stránský
Biskup

„Vaše dcery budou prorokovat“ jako každodenní zkušenost čili *nihil novi sub sole*

Kázání na Svatovavříneckou pout' a svěcení presbyterek Noemi a Dariny
12. srpna 2023

Milí přátelé, sestry a bratři,
v prvním čtení z proroka Jóela jsme slyšeli, že dary Ducha Svatého se týkají všech lidí: „Vyleji svého ducha na každé tělo. Vaši synové i vaše dcery budou prorokovat, vaši starci budou mít sny, vaši jinoši budou mít prorocká vidění. Rovněž na otroky a otrokyně vyleji v oněch dnech svého ducha.“ (srov. Jl 3, 1–2) Bohem obdarován, naplněn dary Ducha Svatého může být opravdu každý – každé tělo! Synové, dcery, starci, dokonce i otroci a otrokyně. Nikdo není vyloučen z toho, aby byl prorokem nebo prorokyní.

Připomíná mi to biskupské motto mé nové kolegyně, rakouské biskupky Marie Kubin: „Sprich als Prophet*in“ – „Mluv jako prorok*yně“.

Prorok neprochází žádným výběrovým řízením. Dokonce ani naše synodní rada nemá žádné normy pro ustanovení proroka – prorok, to je nástroj služby, která se děje z Božího popudu. Úkolem proroka je, aby byl slyšet. Úplně jiná věc je, jestli bude vyslyšen.

Je potřeba jasně říct, že prorok není věštec. Prorok oznamuje Boží věci lidem. Jeho posláním není vidět, jak věci dopadnou, jeho úkolem je oznamovat a připomínat, jak věci mají být a co máme dělat.

My se dnes kvůli korektnosti často zdráháme říct nějaké ostřejší slovo, které by mohlo být prorocké. To je však fatální chyba. Kdyby prorok přemýšlel o tom,

aby nikoho neiritoval a svá proroctví by ladil tak, aby šla „po srsti“ posluchačům, byl by k ničemu. Prorok či prorokyně musí iritovat! Musí být patrné, že jim o něco jde.

My z Bible známe zejména proroky, tedy muže, ale v každodenním životě mnoha mužů je naopak typickým ztělesněním prorockého hlasu žena, která muži s prorockou trpělivostí a zároveň přímočarostí připomíná, jak věci mají být a co má dělat.

Asi tady mnozí z nás budou mít v tomto ohledu zkušenost s nějakou prorokyní, od které slyšeli: „to a to se pokazilo, oprav to“, tedy uveď to do stavu, ve kterém to má být; „nepij tolik“, tedy klidně si trošku dej, ale s rozumem, protože ještě musíš doma fungovat; „ohol se, jsi zarostlý jak Ezau“, tedy udělej se pro mě a pro svět příjemnějším, a ještě trefně použije Písmo, aby svým slovům dodala váhu; „nekuř“ nebo „zhubni“, jistě, má-li manžel ideální váhu, více se líbí, je vitální, nechodí po doktorech, nestoná – možná si vybavíte jeden díl seriálu Slovácko sa súdí aj nesúdí, který se jmenoval „Nachcípáný chlap je enem na zlobení“.

Přitom nelze manželce předhazovat, že to jsou jen její představy a že neohlašuje Hospodinovu vůli, protože – a na tom se asi shodneme, minimálně s prorokyněmi – v domě má být všechno funkč-

ní, boty patří do botníku, věci ve skříních mají být srovnané, muž má vonět, neškrábat, nezadýchávat se. Naše tělo je přece chrámem Ducha Svatého (srov. 1 K 6,19), tak o něj máme také pečovat a kdo je nad tím málem, co mu bylo dáno, shledán jako služebník dobrý a věrný, jednou vejde a bude se radovat u svého Pána (srov. Mt 25,23).

Není to nic nového, že prorockou roli plní žena. Známe to ze svého každodenního života, ale známe to i z Bible. Říkali jsme si, že bychom asi vyjmenovali více biblických proroků-mužů, ale třeba ve 2. knize Královské král Jóšijáš posílá velekněze Chilkijáše s dalšími kněžími a státním tajemníkem Šafanem k prorokyni Chuldě do Jeruzaléma. Ne že by v té době v Judsku byla nouze o proroky – působil Sofonjáš, i Jeremjáš a zřejmě i Nahum a Abakuk, ale velekněz Chilkijáš jde k ženě-prorokyni.

Tato žena musela mít obrovskou autoritu a prestiž, když se na ni obrací král prostřednictvím velekněze a vysokého státního úředníka. Jdou se jí zeptat na to, co „praví Hospodin“. Není to dotazování věštkyně Jolandy s výsledkem: „Tady vidím velký špatný!“, prorokyně Chulda svoji řeč opakovaně uvozuje: „Toto praví Hospodin“, ale ve skutečnosti to, co řekne veleknězi, je nakonec „velký špatný“.

Neprorokuje „po srsti“, nebojí se ukázat na zlo, které předchází hrůze, jež na Judsko přijde a rovněž má ty koule čili odvahu králi říct, že je sice hezké, že se on k Bohu obrací, ale že zla bylo už přes-příliš a pro něj jedinou „odměnou“ za zbožnost bude to, že umře dřív, než se to všechno stane, než přijde roku 587 př. Kr.

útok babylónského krále Nabúkadnē-sara (Nabuchodonozora II.), zničení Jeruzaléma, zboření Šalomounova chrámu a následný totální rozvrat judského království a odvlčení do babylónského zajetí (srov. 2Kr 22nn).

Mluvit jako prorok*yně může být dost nevděčné, protože prorok*yně neodečítá jako politici z průzkumů veřejného mínění, co si lidé myslí, aby jim to obratem na oplátku s autoritou slíbili a budovali si hezkými řečmi popularitu.

Avšak lidi, kteří mají odvahu mluvit jako prorok*yně, jako církev bytostně potřebujeme. Potřebujeme také iritující a kritické hlasy. Jen se připravme na to, že se nám třeba nebude líbit, co uslyšíme. No a ještě navíc od žen a v církvi. To hned zapomeneme na prorokyně Mirjam, dceru Áronovu, soudkyni Debóru nebo Chuldu a vzpomeneme si jako správně tradiční a bibličtí křesťané na starého dobrého a oblíbeného sv. Pavla: „ženy ať ve shromáždění mlčí“ (1 K 14,34).

Před nějakou dobu jsem se bavil s jedním významným římskokatolickým teologem, který podle mého soudu mluví do dnešní doby zřetelným prorockým hlasem, a ptal jsem se jej, kde on vidí v nastalé situaci místo starokatolické církve, protože, přiznejme si to, své místo v současné sekularizované společnosti, oslabení vyhnáním sudetských Němců, které v podstatě znamenalo pro starokatolickou církev u nás katastrofu, jsme sice dynamicky žijící společenství, ale pořád velmi malé a nevypadá to, že by se na tom mělo něco významně měnit. Kde je tedy naše místo služby Bohu a církvi s velkým C? A tento muž mi řekl, že místo staro-

katolické církve vidí jako prorocký hlas a svědectví zejména pro velkou církev.

Pokud má pravdu, zdá se, že v naší malé katolické laboratoři můžeme takřka na koleně pracovat pro celou církev. Můžeme zkoušet a ukazovat, jak se dá žít evangelium v podmínkách malé katolické církve s omezenými rozpočty i personálními zdroji, s přijetím veškeré pestrosti života bez vylučování žen ze služby, rozvedených od přijímání nebo gayů a leseb od požehnání a respektu k jejich vztahům, s katolickou liturgií, která je vznešeně jednoduchá, s vtipem a jiskrou, neberouce sebe sama příliš vážně, demokraticky a lidsky. Má to však riziko. Pokud to bude selanka a nebude to iritovat, těžko v tom vidět něco prorockého. Problém proroka není, když je trochu „ježatý“, když popichuje. Problém proroka je, pokud nebudí vášně. A co je vůbec nejhorší, pokud je směšný.

A tak vám všem přeji, abyste v sobě objevili prorockého ducha, abyste poznávali Boží slovo, abyste jej pilně studovali a hledali Boží vůli a abyste byli připraveni ve správnou chvíli prorocky promluvit. Abyste se nezalekli, když to bude i trochu káček a bude to někoho iritovat. Učit se to můžeme celkem spolehlivě od žen, které mají často prorockou trpělivost. Jak mi říká naše sestra Darina, když se podivuji, že některé věci v církvi nefungují: „I průměrně inteligentnímu člověku musíš některé věci opakovat 4× a 45krát.“

Naším sestřám, Noemi a Darině, přeji, aby se jim v jejich nové službě dobře dařilo, aby mluvily jako prorokyně a aby případné odmítání a brblání braly tak

nějak sportovně, protože pokud to budete dělat dobře, určitě dřív nebo později někoho popudíte. Toho se nebojte a vzpomeňte si na všechny ty proroky před vámi. Asi se nedá říct, že někdo z proroků by byl svými současníky nějak extra oblíbený.

Žel být dobrou prorokyní, to nestačí. Ve své nové službě musíte umět s umem bruslit a vyvažovat, protože váš úkol není jen a pouze prorocký, ale také kněžský a učitelský. A oblíbené kněze a učitele asi všichni, na rozdíl od proroků, známe. Budu rád, když budete patřit mezi oblíbené presbyterky a učitelky víry.

Na tento rozměr své služby tedy nezapomínejte, buďte laskavé a trpělivé a neříkejte: „Biskup říkal, že mám mluvit jako prorokyně!“ zatímco farníci úpí a recitují Izajáše 28,7: „Kněz i prorok jsou pivem zmámení, vínem zmatení, potácejí se pivem opilý, blouzní, když mají vidění, když mají soudit, blábolí.“

Tak teď víte, jak na to. Tak hodně úspěchů.

Pavel. B. Stránský

„Kněžství? To znamená být tady pro druhé a s druhými“

Rozhovor s Darinou Bártovou

Jedu v autě a přemýšlím, komu zavolat, abych si zkrátil dlouhou a nudnou cestu. Hlavou mi proběhne několik tváří, ale nakonec se rozhoduji, že zavolám Darině Bártové. Přece jen, mám s ní napsat rozhovor do Communia, tak proč nespojit příjemné s užitečným? Chvilí to zvoní, a pak to Darina zvedá. Rozhodl jsem se že se pokusím ji zaskočit.

Budeš jedna z prvních dvou žen v české starokatolické církvi, které budou svěceny na presbyterky, tak se chci zeptat: Proč?

Trochu jsem to již zmiňovala před jáhenským svěcením, ale tam zdaleka nebyli všichni. Takže... asi tak 3třiroky zpátky, když se už hodně i v kuloárech diskutovalo o tom, že by se ženám měly zpřístupnit i další stupně svěcení, za mnou chodilo vcelku dost lidí. A jako přes kopírák začínali řeč: „Uvažovala jsi...?“ V té době jsem ani omylem neuvažovala, protože se mi naše mini církvička zdála satureovaná duchovními až až. Když však dorazil asi patnáctý tazatel, všimla jsem, že více než polovina byly tazatelky. To už se mi trochu rozsvítilo, ale stejně mne ještě čekal urputný zápas s Hospodinem (a to já zas umím), než jsem kapitulovala a posunula se do fáze, že o tom budu aspoň uvažovat.

No, jak vidím, tak jsem Tě nezaskočil, ale z Tvé řeči jsem pochopil, že Hospodin Tě občas překvapit umí...

Často... a jsou období, kdy nevyházím z údivu. Tohle je asi jedno z nich. Ale

moje cesta s ním je celkem dobrodružná. Většinou mne Boží jednání dokonale dostane v situacích, kdy mám za to, že je něco definitivně nějak dané. A ono najednou houby, houby. Tam většinou začíná nějaké dobrodružství.

Musím přiznat, že pro mě je hodně překvapivé, když zjišťuji, jak si Bůh přitahuje lidi z různých oborů, které na první pohled s náboženstvím příliš nekorelují. Tak mě napadá, nechceš čtenářům prozradit, co Tě vlastně živí?

Prozradím, jen doufám, že se nepolekají. Živí mne aplikovaná matematika a informatika. Začala mne živit proto, že po střední škole (před sametem) jsem jako čerstvá konvertitka, na kterou se to vědělo, s pocuchaným kádrovým profilem nemohla pomýšlet na nic jiného než na techniku. A z možných technik jsem si vybírala tu, která by mne ještě vcelku bavila. Dopadlo to dobře, baví mne i nadále, takže jsem na škole zůstala na opačné straně katedry, dodělala si pedagogické minimum a už nějakých 30 let trápím studenty například s takovými banalitami, jak matematicky popsat chladnutí

kafe v hrnku. Ale dělám trochu i počítačovou grafiku a další legrace.

Pokud se mne chceš zeptat na teologii, předejdu tě. Tu jsem si studovala při zaměstnání a rodinných povinnostech na střední kolena. Pár let mne pak taky trochu živila. Učila jsem v bakalářském programu ETF praktickou znalost Nového zákona, homiletiku a řečtinu. Pokud pamatuji, tak zrovna díky řečtině jsme se dali kdysi trochu víc do řeči, není-liž pravda?

Na malilinkatý úvazek mne teď živí také starokatolická knihovna. Však se přijd' někdy podívat, máme tam opravdové skvosty, třeba různé švabachem psané pamfletíky s hákovým křížem z 30. let 20. století a další historický bizár.

Když už jsi na sebe prozradila své povolání, prozradíš nám i něco z toho, jak trávíš volný čas?

Tak teď jsi mne vážně zaskočil. Jednak ho moc nemám a když už... Ono to nevypadá, protože umím dobře hrát profesní role, ale jsem introvert, který potřebuje hodně velký prostor ticha a samoty. Většinou ho hledám venku, protože příroda je něco, s čím potřebuji být bytostně v kontaktu. Většinou tak po pátém kilometru (teď jsem na tom fyzicky hůř, takže už někdy i po prvním) vyčistím hlavu a začnu jenom být a pozorovat. Dost často si k tomu беру GPS a vydám se na lov „kešek“, protože se tak dostanu do míst, která by mne nenapadlo navštívit, a dozvím se věci, které by mě jinak minuly. Občas беру někoho s sebou. Vcelku taky fandím kynologii, ale v tom

jsem momentálně „amatér teoretik“, protože teď vlastního psa nemám, ale jsem ochotná rozmazlovat psy svých přátel. Pokud jsem hodně líná, tak zbývá nějaká ta kultura (divadlo, koncerty, výstavy). Na dlouhé zimní večery si pak nechávám genealogická bádání. Když jsem však líná, končím s hrnkem dobrého čaje u dobré knížky.

Jak se dá tahle různorodost skloubit s duchovním životem?

Vcelku jednoduše. Možná proto, že nemám ostrou hranici mezi posvátným a profánním. Modlím se hodně často venku. A duchovní život si sem tam přijde za mnou i jinak. Třeba kolegové v práci vědí a někteří přijdou na kus řeči o něčem, co pak těžko strčit do nějaké škatulky: nedělám si čárky, jestli jsme řešili pracovní problém, nebo zda to už náhodou nebyl pastorační rozhovor. To, co si však striktně držím, je čas u ranní kávy. To je doba, kdy jediný, kdo na mne smí mluvit, je právě jen Bůh. Bez této dvacetiminutovky bych si připadala, že nejsem dokonale probuzená.

Když hovoříme o víře, tuším že ani ty, jako ostatně většina z nás, ses ve starokatolické církvi nenarodila. Možná by některé čtenáře zajímalo, jak ses vlastně dostala do naší církve?

Jedním slovem bych odpověděla, že vlastně nerada. Ale radši to rozvedu, abys to špatně nepochopil: Moje cesta ke starokatolíkům byla hodně klikatá a také překvapivá. Mám za sebou konverzi (ještě z doby před sametem) do tvrdě evangelikálního prostředí, kde

se hodně řešilo, co se smí a co ne. Z té doby jsem alergická na větu „správná křesťanská dívka přeče...“ – a dosad si: nechodí na zábavy, nemaluje se, atd. Nezapadala jsem tedy už třeba tím, že jsem šla na vysokou. Když jsem se na počátku 90. let začala přátelit s těmi ne zcela správnými lidmi (bylo to široké spektrum charismatiky a letničními počínaje a lidmi z bývalé podzemní katolické církve konče), bylo na čase jít o dům dál. Následovala moje „husitská“ epizoda, ale pak jsem se přestěhovala na Kladno a zkrátka bylo třeba hledat něco blíž. Navíc společenství, kam bychom se (tehdy jsem byla vdaná) vešli spirituálně oba. A nějak z toho vyšla tehdejší filiálka SKC u Máří. Bylo to pro mne několik let místo, kam jsem chodila, ale (bavíme se o letech 2000-2008) rozhodně jsem se nechtěla u starokatolíků vázat. Ve své (ne)mírné aroganci jsem vnímala, že tam končí jen úplní zoufalci (smích). Pak se Máří osamostatňovala jako farnost a já (opět po kvalitním dohadování s Hospodinem) kývla, že tedy ano. Potom přišel rozvod a já byla najednou vržena do pozice onoho zoufalce, který nemá moc na vybranou, protože jsem v očích mnohých svých křesťanských přátel byla... řekněme méněcenná. Tohle mi dost pomohlo se s církví sžít. Nejdřív jsem opatrně začala považovat za duchovní domov farnost. Pak jsem se dokázala ztotožnit i s církví, snad i proto, že se za poslední roky hodně věcí změnilo k dobrému. Ale našlapovala jsem pomalu a opatrně. Když jsem viděla, kolik lidí věnovalo svůj čas a přijelo na mé jáhen-ské svěcení, byla jsem z toho téměř „pač“.

Všem dodatečně ještě jednou dík, bylo to ohromně milé.

UŽ TEĎ URČITÝM ZPŮSOBEM V CÍRKVI PŮSOBÍŠ. JAKÉ MÁŠ OČEKÁVÁNÍ OD SVÉ SLUŽBY, CO SE SVĚČENÍM ZMĚNÍ?

Tohle je těžká otázka a pro správnou odpověď bych tě asi poslala nejspíš k našemu Bohu samému. Jestliže se mi ukazuje jako Bůh překvapující, určitě nezklame. Ale myslím, že také budu dělat hodně to, co dělám dosud – učit, kázat, vést katecheze, vymýšlet šílené projekty v rámci Pastorační komise, u kafe naslouchat příběhům druhých a snažit se spolu s nimi hledat cesty a východiska, teď už jsem si vyzkoušela taky křest a další služby... Myslím, že spíš, než pro mne, se změní něco pro ty druhé. Řekněme, že budou mít garantovanější jistotu toho, že mohou přijít. Duchovní, aspoň jak to vidím, je tu přece pro ně a může jít kus cesty s nimi. A pokud o to budou stát, tak jim místo toho, že je má Bůh rád, budu moci říct i takovou tu echt formulku. V hlavě přirozeně nějaké nápady, co ještě dělat, mám, ale tohle budeme muset probrat v rámci farnosti.

Ale abych nekecala. Už s jáhenstvím se něco změnilo, něco uvnitř, ale špatně se to chytá do slov. Nejsem výrazně charitativní typ, přesto, jako bych teď milostí Boží měla na některé věci citlivější tykadla... Víím, že to není automatické, i plamen Ducha potřebuje nějaké to palivo a na nás je přikládat. Nicméně teď je čas, kdy si to užívám s radostí.

Jedna z oblastí, kde chceš pastoračně působit, je společenství filidů opata

Comumcilla. Kdo to jsou vlastně ti filidé?

Moment, je to jedna z oblastí, kde už skoro dva roky pastoračně působím. Tohle je další příklad Božího třeskutého humoru. Protože jsem Společenství tak trochu nechťe zdědila. Ale zkusím to stručně. Filidé v původním smyslu slova byli křesťané, kteří se snažili zachovat v rámci křesťanství původní irskou kulturu a vzdělanost. U nás, v rámci Společenství, to jsou lidé, kteří se zajímají o keltskou křesťanskou spiritualitu a navíc se rozhodli něco v jejím rámci aktivně podnikat. Podle toho, co umí a co je inspiruje. Takže jsou tam muzikanti, básníci, lidé, co se zabývají spíš folkloristikou, liturgisté, překladatelé, lidé, které oslovuje ekologičtější vyvážené a celostnější křesťanství. Jsou to lidé z různých církví, i když momentálně převažují starokatolíci a husité. Jsou tam ale i lidé, kteří stojí na hranici církve, třeba proto, že se nemohou vejít do tradičních škatulek, nebo proto, že je oficiální struktury z nějakého důvodu vytěsnily na (či za za) okraj. Zatím to vypadá tak, že spolu sem tam něco podnikáme.

Mne osobně keltská spiritualita dostihla v roce 1998, kdy jsem skoro zázrakem doputovala v rámci letního pobytu ve Velké Británii až na ostrov Iona. Oslovilo mne právě to, že je vyváženější a citlivější vůči přírodě. Najednou padl jeden z těch raných imperativů, totiž že správný křesťan nebude ztrácet čas nějakými ekoprojekty a přírodními vědami. Nikdy jsem se také moc necítila jako vládce stvoření. Ale promiň, odbočila jsem.

Vybavuji si, že jsem někde četl, že filidé jsou ekumenický řád, lze to tak chápat?

Takhle: U počátku organizovaného filidského hnutí u nás jsem nebyla, vznik jsem zaznamenala, ale moje představa byla, že si tuhle spiritualitu budu dělat svépomocí. To není nic divného, pobíhá tu i dost „neorganizovaných keltofilů“. A ano, otcové zakladatelé měli tuto ambici. Jenže, jedná je nás málo (a nikdy v rámci ČR nebudeme masovou záležitostí), jednak řád by ze své podstaty měl mít nějaké pravidlo. A pro nás spíš platí: najdi si to, v čem jsi dobrý a dělej to. Columbanus sice kdysi napsal něco podobného („jez, když máš hlad, jdi spát, když jsi unaven...“), ale jeho neorganizovanou řeholi pak s přehledem převálcoval Benedikt. Nadto filidský slib se týká jen toho, že se člověk bude snažit mít rád: Boha, sebe i všechno Boží stvoření. Tohle, když domyslíme do důsledků, není nic zvláštního, o to se víceméně snaží každý,

kdo nějak jde či klopýtá po Boží cestě. Za sebe nás tedy vidím spíš jako volně a prozatím neformální společenství, ale přirozeně, pokud by zde bylo nějaké volání po jiných formách existence a byla k tomu odpovídající členská základna, můžeme to jistě demokraticky probrat.

Možností k působení budeš mít dost, abys své kněžství realizovala, ale teď jedna otázka na tělo: Jak vlastně vnímáš kněžství?

Trochu už jsem se ti snažila odpovědět před chvílí, ale... dost často teď slyšíme, že kněžství, nebo vůbec všechny stupně svěcení, jsou věci služebné. Tedy ze své podstaty vztahové. Nemůžeš být knězem (jáhnem či biskupem) bez společenství, bez lidí, kteří by tvou službu chtěli a přijímali. Můj kmotr to vždy definoval tak, že to znamená „být tu pro druhé“. I to mi připadalo trochu exkluzivní a dlouho jsme se kolem toho dohadovali, že by mi přišlo mnohem férovější pouhé „být zde s druhými“. Po nějaké době mi došlo, že asi platí obojí zároveň, protože přece jen se službou přijímáš nějaký závazek a odpovědnost. Rozhodně však necítím, že by svěcení bylo nějakým způsobem, jak si posílit vlastní pozice či vlastní ego. Třeba už jen proto, že i v rámci liturgického slavení, kde je asi na duchovní nejvíc vidět, to přece není tak, že by předváděli nějaké posvátné divadlo a ostatní by byli odsouzeni do rolí diváků. Duchovní je jen jedním z účastníků, ale slaví přece celá shromážděná obec.

Možná tě překvapím, ale tenhle postoj mne vede dokonce k tomu, že váhám, co a jak s primicí. Přejde mi jako

anachronismus. Zprvė proto, ťe nechci zvat lidi stylem: prijďte se podivat, jak ja to umim! Takė odpadaji takove ty celi-batni konotace, rodnė mesto a pripadne krojovane družiny. Pokud beru jako svuj domov farnost, tak ta slavı spolecnou bohoslužbu (skoro) kařdou nedeli uř od svėho vzniku. Ani z tohoto hlediska to nebude novum. Jistě, budeme spolu slavı bohoslužbu, kde budu poprvė v jinė roli, ale při tom spıš budu potřebovat podporu ostatních neř co jiného.

Myslıš, ťe Tvė kněžství bude jiné v tom, ťe jsi žena? A pokud ano, tušíš, jak se ta jinakost bude projevovat?

Na tuto otázku je teřké odpovėdět. Myslım, ťe kařdý z duchovních do tė služby vnáší svė plusy a minusy. Neuvařovala jsem o tom, jak moc jsou genderovė podmıněné. Za sebe se možná víc cítım jako tımový hráč. Vım, ťe nemusım být dokonalá a nemusım být první. Spıš mě teřší, kdýž se mi někoho podaří posunout dál, aby byl stejně dobrý, nebo i lepší.

Děkuji za rozhovor a přeji Ti mnoho Bořích darů a jeho blízkosti pro Tvou službu.

*Připravil Kamil Kozelský
Foto: archiv Dariny Bártové*

„Už jsem si i přečetla, že skončím v pekle, ale i tak to risknu“

Rozhovor s Noemi Kosourovou

Tak se to seběhlo, že na mě připadl i rozhovor s Noemi Kosourovou, druhou naší jáhenkou, kterou čeká svěcení na presbyterku. Zjistil jsem to na poslední chvíli. Zavolaal jsem jí a dozvěděl se, že je v jednom kole a za dva dny navíc odjíždí na zaslouženou dovolenou. Idealistická představa, že si sednu s šálkem kávy a strávím příjemnou hodinku telefonátem s Noemi se rozplynul. Na dlouhé povídání nebyl čas. Přesto si Noemi našla čas a zodpověděla mé všetečné otázky. Odpovědi byly stručné a přitom zcela osobní a hluboké, jak to umí ženy mnohem více, než my muži. Posuďte sami.

Už jsi nějakou dobu jáhenkou, jak si to vlastně užíváš?

Užívat si není asi zatím úplně to správné slovo. Někdy je to pěkná dřina ve smyslu všechno to zvládnout časově, připravit se na neděli tak, aby to mělo „štábní kulturu“ a stále být někým, ke komu druzí mohou v důvěře přicházet. Nutno ale říct, i když to tak nevyznívá, že to dělám se skutečnou radostí.

Z Tvého rozhovoru v Communiu po Tvém jáhenském svěcení víme, že jsi původně zdravotník a aktuálně pracuješ na úřadu práce. Zdá se mi, že to jsou obory, které jsou blízko sociálnímu rozměru církve. Propojuješ svůj pracovní svět s tím církevním, nebo to máš striktně oddělené?

Paradoxně ty nejhlubší rozhovory probíhají mimo církevní prostředí. Tohle se oddělit nedá. I když přicházím do civilního zaměstnání, stále jsem duchovní. Zvláště v domově pro seniory při

doprovázení umírajících a rozhovorech s pozůstalými je to velká pomoc i pro mě samotnou. Zaměstnanci většinou neví jak reagovat, co říci. Několikrát jsme si i na toto téma povídali a přijali to jako pomoc. Ví, že pokud si v tomto ohledu neví rady, že mě mohou oslovit.

Máš pocit, že se tvým presbyterským svěcením něco změní?

V osobní rovině si myslím, že ta služba bude v podstatě stejná, jen bude širší. Změnu vnímám hlavně celospolečensky, tedy že i ženy v katolické církvi mohou sloužit Bohu a lidem stejně jako muži (a někdy možná i lépe?). No už jsem si i přečetla, že skončím v pekle, ale i tak to risknu. (Smích).

Myslím, že pekla se bát nemusíš, ale neobáváš se třeba otcovského dohledu? Chci říci, zda nevnímáš obavu, že budeš pod tlakem pocitu zodpovědnosti?

Já jsem u oltáře neustále pod otcovským dohledem (smích), ale určitě bych to nebrala negativně. On takový dohled občas není od věci, zejména v začátcích. A zodpovědně jsem se snažila dělat i službu jáhenskou, takže příliš velké obavy nemám. Samozřejmě když chci dělat svojí profesi dobře a zodpovědně, a to nejen tu duchovní, tak se občas tlaku neubráním. Není to ale nic, s čím bych si neuměla poradit.

Tvá rodina si jistě zvykla na Tvé povolání, ale teď se možností tvého pastoračního působení zřejmě rozšíří. Jak to manžel, případně dcery vnímají?

Nikdo jsme si neuměli představit, jak je to náročný závazek. Já bývala dost vzor-

ná manželka a matka, každý den teplá večeře a tak. Teď i když se snažím... Samozřejmě bez podpory partnera, někdy i jen tichého strpění, to nepřipadá v úvahu. Naštěstí děti už jsou dospělé, což je naprosto zásadní. Moc si vážím toho, že po letech dospívání a značné kritiky od dcer, dospěly a jsou i chvíle, kdy slyším slova uznání pro mě, nebo i za to, v jakém prostředí byly vychovány. Velkou výhodou toho, že jsem plně vytížená je, že nemám čas tesknit, že si dcery již žijí svůj život. U některých žen to vnímám jako velkou tíži a příčinu smutku.

Jak vlastně vnímáš kněžství?

Kněžství je pro mě jednoznačně služba. Pokud bych to takto nevnímala, tak

by to nebylo nic pro mě. Myslím si, že i skrze tuto skutečnost máme jedinou možnost někoho oslovit. Fascinují mě někteří duchovní, že druhým říkají jak mají žít, co je pro ně dobré a co špatné, co si mají myslet... Takto já tedy úlohu duchovního rozhodně nevnímám. Jsem někdo, kdo se může lehce dotknout problému druhého, když mi to on sám dovolí a stojí o můj pohled, pohled křesťanský. Když někdy vidím nabubřelost a okázalost, moralizování místo milosrdenství, tak je mi z toho smutno..., no spíš jsem dost našťvaná. Více se mě tak dotýká, jakou má skrze postoje duchovních církev místo ve světě.

Pokud do toho mohu ščourat, zeptám se Tě stejně jako Dariny: Co pro Tebe znamená kněžství s ohledem na to, že

jsi žena? V čem bude „Tvé“ kněžství jiné, než to mužské?

V podstatě nevidím žádný rozdíl. Vždy jde spíše o osobnost konkrétního duchovního/í, zda je schopný/á být empatický/á, naslouchající, zda umí oslovit evangeliem a na tom záleží. Pokud bych však měla něco pojmenovat, co vnímám jako přínos žen presbyterek, tak je to „rozšíření služeb“ církve. Jsou určité skutečnosti, se kterými by žena mohla mít ostych jít za knězem - mužem. A za to jsem opravdu vděčná.

Děkuji za rozhovor a přeji mnoho Božích darů a milostí pro Tvou službu a také krásnou dovolenou.

*Připravil Kamil Kozelský
Foto: archiv Noemi Kosourové*

Vysvěcená

Nad knihou o svěcení žen do kněžské služby

Když jsme se před shromážděním synody české starokatolické církve začali zabývat možností zpřístupnit ženám všechny stupně svěcení, nevstupovali jsme na příslovečnou zelenou louku. Stejně téma totiž už dříve řešily jiné církve a také v prostředí starokatolických církví došlo k jeho poctivé teologické reflexi. V srpnu 2022 jsou svěceny první presbyterky naší církve, což je významná událost nejen pro nás. Vedle tohoto příspěví do pastorační služby, která je denním chlebem církve, vychází též antologie textů, jež pro české prostředí zpřístupňují několik příspěvků k tomuto tématu. Jak se říká, dobré dílo se má chválit samo. Než tedy zalistujete samotnou knihou, přijměte na tomto místě malou „ochutnávku“ ze studie „Má svěcení žen oporu v Bibli?“ od Nicholase Thomase Wrighta.¹

Lukáš M. Vytlačil

1 Nicholas Thomas Wright. Má svěcení žen oporu v Bibli? In: Petr Jan Vinš (ed.). *Vysvěcená. Kněžství žen v reflexi starokatolické teologie*. Starokatolická církev v ČR, Praha 2023, s. 59–68.

Má svěcení žen oporu v Bibli?

Nicholas Thomas Wright

Otázka svěcení žen se dnes pro mnoho lidí v církvi stala otázkou stěžejní. Má to několik naprosto odlišných důvodů. Jedná se o teologické a kulturní faktory, které řadu lidí vedou k tomu, aby výše uvedený krok podpořili, zatímco jiní se mu pod vlivem stejně silných faktorů stavějí na odpor. Leccos by se o těchto faktorech dalo poznamenat, já si však na tomto místě nekladu za úkol nic jiného než analyzovat některé z klíčových biblických textů.

V tomto článku se nezabývám vztahem mezi pohlavími jako takovým, ba dokonce ani manželstvím, nýbrž ordinovanou službou žen. Takové zúžení tématu je nepochybně vítané a já ho hodlám zúžit ještě víc. Přesto bych chtěl své poznámky zasadit do konkrétního rámce biblické teologie, která je spojena s první kapitolou Genesis. Mnozí říkají – a já sám jsem tak často soudil –, že stvoření muže a ženy jako dvou odlišných pohlaví má klíčový význam pro pochopení myšlenky, že lidé byli stvořeni k obrazu Božímu. Dnes to považují za omyl. Koneckonců, dvojí pohlaví nacházíme i ve zvířecí říši, jak to stojí v samotné knize Genesis, ale dokonce i v říši rostlinné, jak můžeme pozorovat na semenech. Podvojnost pohlaví se neomezuje na lidské bytosti, ale prostupuje značnou část ostatního stvoření.

Z toho nevyplývá, že nehraje roli; spíš to znamená, že hraje roli tím významnější. Většina stvoření je povolána k mužství nebo ženství a k hledání jejich smyslu. A nemáme-li se propadnout do nějaké formy gnosticizmu, v níž je podoba, v jaké věci ve stvoření existují, sekundární a mrzká oproti tomu, jak s ní máme nyní naložit, musíme uznat a respektovat a naplnit tuto Boží výzvu, abychom žili ve světě, jak jej Bůh stvořil, a takoví, jakými nás stvořil. Jen nelze dost dobře argumentovat tím, že být Božím obrazem vlastně znamená existovat jako muž a žena. Což nás hezky přivádí ke třetí kapitole a dvacátému osmému verši listu Galatským. Rád bych o nich nabídl pár postřehů.

Ženy patří k Boží rodině

První věc, o níž bychom se měli zmínit, je celkem nabíledni, ale stejně je třeba ji uvést. Třetí kapitola Listu Galatským se netýká ordinované služby. A nejde ani o jediný Pavlův komentář k otázce mužství a ženství. Texty by se daly docela dobře vytrhnout z kontextu a následně hierarchicky seřadit, například tak, že bychom uvedli výše zmíněný verš a prohlásili, že předčí všechny verše ostatní, jako by to byl nejstarší býk ve stádu (což je mimochodem velice maskulinní přístup k exegezi). Jenže my spíš potřebujeme správně porozumět tomu, co se apoštol na tomto místě skutečně snaží sdělit.

Pavel zde celkem vzato říká, že Bůh má jednu rodinu, nikoli dvě, a že do této rodiny náleží všichni ti, kdo uvěřili v Ježíše; že se jedná o tutéž rodinu, již Bůh zaslíbil Abrahamovi, a že žádná část Tóry nemůže stát v cestě této

jednotě, kterou zjevuje Mesiášova věrnost. Vůbec tady nejde o konkrétní povahu našich vzájemných vztahů uvnitř této jedné rodiny. Jde tu o to, že – jak často říkáme – před Bohem jsme si všichni rovni.

Dovolte, abych začal poznámkou o překladu a exegezi. Tento verš se mnohdy chybně tlumočí následovně: „Není už rozdíl mezi Židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou.“¹ Přesně tohle ovšem Pavel neříká; právě proto, že očekáváme, že to řekne, měli bychom si dobře povšimnout, co říká místo toho, pravděpodobně se totiž tímto způsobem pokouší sdělit něco podstatného, něco, co se ztratí, pokud překlad nivelizujeme, jako to činí tato verze. Pavel ve skutečnosti říká, že už není ani Žid ani Řek, ani otrok ani svobodný, žádný „muž a žena“. Podle mě říká „žádný muž a žena“ spíš než „žádný rozdíl mezi mužem a ženou“, poněvadž ve skutečnosti cituje první kapitulu Genesis, a výraz „muž a žena“ bychom tudíž měli považovat za citát. Má tím Pavel na mysli, že v Kristu se ruší stvořený pořádek? Říká – jak tvrdí někteří –, že se vracíme do jakéhosi chaosu, v němž už neplatí zákony stvoření? Anebo říká, že (tak jako gnostikové) postupujeme od zprvu poněkud mrzkého stvoření, v němž se uplatňují hlouposti typu genderové diferenciaci, k novému světu, v němž všichni smíme žít jako hermafrodité – což je opět názor některých komentátorů a z čehož lze vyvodit pozoruhodné etické závěry? Nikoli. Pavel je teolog nového stvoření, a to vždy představuje obnovu a znovupotvrzení stvoření již existujícího, nikdy jeho

1 Český ekumenický překlad – ČEP.

popření, jak naprosto jasně ukazuje nejen List Galatským 6,15–16, ale také List Římanům 8 a První list Korintským 15. První, druhá a třetí kapitola Genesis si ostatně ve všech Pavlových textech uchovávají mimořádný význam.

Co tedy Pavel říká? Nezapomínejme, že se vymezuje především vůči těm, kdo chtěli konvertitům z řad pohanů vnucovat židovské předpisy (a vlastně i židovskou etnickou identitu). Nezapomínejme na chrámovou modlitbu, v níž modlíci se muž blahořečí Bohu, že ho neučinil pohanem, otrokem či ženou – a v tu chvíli ženy ve shromáždění vysloví Bohu díky za to, že „mne učinil podle své vůle“. Řekl bych, že Pavel záměrně definuje Abrahamovu rodinu napravenou v Mesiáši jako lid, který se tuto modlitbu modlit nemůže, jelikož v rámci této rodiny už podobné rozdíly pozbývají na významu.

Ale jde tu podle mě ještě o něco dalšího. Připomeňme si, že otázkou, která se v Listu Galatským primárně řeší, je obřízka, pochopitelně obřízka mužská. Někdy máme tendenci pohlížet na obřízku jako na bolestivou překážku pro konvertity, což jistě v určitém smyslu platilo, avšak pro ty, kdo ji přijali, šlo o chloubu a privilegium. Nejenže odlišovala Židy od pohanů; bylo to znamení, které automaticky privilegovalo příslušníky mužského pohlaví. Naproti tomu si představme, jaké nadšení musel svým rovnostářstvím vyvolávat křest, jeden jediný obřad pro Žida a pohana, otroka a svobodného, muže a ženu.

A to není všechno. Jestliže si trochu víc zaspékujeme, můžeme říct, že vyprávění o Abrahamově rodu se zaměřovalo na mužské potomky: Izáka, Jákoba atd. Pavel,

ať už v Galatském 4 nebo Římanům 9, si velmi pozorně (vlastně podobně jako Matouš 1, byť z jiné perspektivy) všímá žen vystupujících v tomto příběhu. Představují-li ti, kdo jsou v Kristu, skutečnou rodinu Abrahamovu, což je hlavní myšlenka celého příběhu, podoba této identity a jednoty má pramálo společného s tím, jak tuto identitu chápal judaismus 1. století, mužům a ženám totiž poskytuje stejnou rovnost jako Židům a pohanům. Pavel tedy v této pasáži podle všeho vylučuje jakýkoli pokus ospravedlnit přetrvávající mužská privilegia při strukturaci a vymezení Abrahamova potomstva, která by se odvolávala na první kapitulu Genesis ve stylu: „Ale ovšemže záleží na mužské linii a ovšemže záleží na obřízce, vždyť Bůh stvořil muže a ženu.“ Ne, praví Pavel, na ničem z toho nesejde, když jde o přínáležitost k obnovenému lidu Abrahamovu.

Jakmile však pochopíme výše uvedené, musíme malinko poodstoupit a zamyslet se nad tím, co Pavel *nedělá*, nejen nad tím, co dělá. Pavlův urputný a nekompromisní důraz na rovnost v Kristu z hlediska odlišností mezi Židy a pohany v žádném případě neznamena, že bychom na tyto odlišnosti rozdílných kulturních kontextů neměli brát zřetel, jedná-li se o jejich koexistenci v církvi. Čtrnáctá a patnáctá kapitola Listu Římanům jsou toho nejlepším dokladem, vidíme to nicméně i v celém Listu Galatském, když Pavel pravidelně odkazuje k židokřesťanům pomocí zájmena „my“ a k pohanokřesťanům zájmenem „vy“ nebo „oni“. Všichni dospěli k těmž cíli, putovali však velmi odlišnými cestami a uchovávají si velmi odlišné kulturní vzpomínky a představy. Rozdíly se nevytratily a pastýřská

praxe k tomu musí přihlížet; irelevantní jsou pouze, pokud jde o příslušnost k Abrahamově rodině.

To podle mého názoru *mutatis mutandis* platí i o Pavlově pohledu na muže a ženy v rámci křesťanského společenství. Rozdíl mezi nimi postrádá význam z hlediska jejich postavení a zásluh jakožto členů. Je však třeba k němu přihlížet v rámci pastýřské praxe. Křest z nás nedělá hermafrodity či snad bytosti bezpohlavní. Pavel by rozhodně odmítl gnostický názor, podle něhož původní veškerenstvo nereprezentuje než sekundární, nepodařený pokus o stvoření světa, kdežto my musíme najít způsob, jak to, co podle první kapitoly Genesis Bůh označil za „dobré“, překonat.

Na tomto místě je třeba varovat před oblibou, již se dnes v některých kruzích, přinejmenším v Americe, těší tzv. Mariino evangelium, interpretované z gnostické a feministické perspektivy. Takový přístup podle všeho dává možnost okamžitě vytáhnout do boje za ženská práva, děje se to však za značnou historickou a teologickou cenu. Navíc se jedná o dvousečnou zbraň, připustíme-li, že měly některé větve starověkého gnosticizmu sklon neutralizovat rozdíly mezi muži a ženami, a to nikoli tak, že by oběma přiznaly stejnou hodnotu, ale tak, že v podstatě dělaly z žen muže. Poslední výrok tzv. Tomášova evangelia naznačuje, že Marie „vejde do království nebe, pokud se stane mužem“.² Tento pohled se zásadně liší od pohledu, který nacházíme v Novém zákoně.

2 „Neboť každá žena, která se stane mužem, vejde do království nebe.“ DUS, Jan Amos a POKORNÝ, Petr, ed. *Neznámá evangelia – Novozákonní apokryfy I*. Praha: Vyšehrad, 2001.

Ženy ve vedení rané církve

O evangeliích je kromě spousty jiných věcí nutné říct, že vůbec nic nezískáme, budeme-li ignorovat skutečnost, že si Ježíš zvolil za svých dvanáct apoštolů toliko muže. Existovala pro to nepochybně celá škála důvodů jak v rámci symbolického světa, v němž se pohyboval, tak v rámci praktického a kulturního světa, v němž apoštolové posléze žili a působili. Kdykoli se však na tuto okolnost upozorňuje – a děje se tak, pokud vím, nezářídka –, mělo by se pohovořit i o tom, jak je zajímavé, že v příběhu nastane okamžik, kdy všichni učedníci Ježíše opustí a prchnou; a tehdy (dlouho před rehabilitací Petra a ostatních) jsou to ženy, kdo jako první přichází k hrobu, kdo jako první uzří vzkříšeného Ježíše a komu je jako prvnímu svěřena novina, že vstal z mrtvých.

To má nezměrný význam. Marie Magdalská a ostatní ženy fungují jako apoštolové apoštolů. Nemělo by nás překvapit, že Pavel v Římanům 16,7 nazývá apoštolem ženu jménem Junia. Označuje-li „apoštol“ svědka zmrtvýchvstání, potom existovaly ženy, které si tento titul zasloužily dříve než kterýkoli z mužů. (Měl bych upozornit, že při práci na Nové mezinárodní verzi Bible i při jejích následných revizích sice stanovisko, že Junia byla žena, vzbudilo značné emoce. Ti, kdo ze zjevných důvodů nadále trvali na tom, že šlo o muže jménem Junias, však nedokázali předložit jediný historický či exegetický argument.)³

3 *New International Version* zachová mužskou podobu jména, stejně jako Český ekumenický překlad (ČEP) nebo Český liturgický

Ženám ovšem evangelium straní ještě před zmrtvýchvstáním. Tak jako v mnoha jiných ohledech navazují události kolem vzkříšení na náznaky a detaily z předchozích fází Ježíšova veřejného působení. Mám na mysli zvláště ženu, která Ježíše pomazala olejem (aniž bych se pouštěl do otázky, o koho šlo a zda se tak stalo více než jedenkrát); jak už někteří poznamenali, jednalo se zde o kněžský úkon a Ježíš jej také tak přijal.⁴

Mám též na mysli pozoruhodný příběh Marie a Marty v desáté kapitole u Lukáše. Většinu z nás během dospívání tvrdili, že Marta byla typ aktivní a Marie pasivní či přemýšlivý a že Ježíš prostě uznává význam obojího, ačkoli na první místo staví oddanost k sobě. Význam této epizody opravdu souvisí i s tím, že se vyjadřuje k otázce oddanosti; kteréhokoli čtenáře v 1. století a spoustu čtenářů v Turecku, na Blízkém Východě, jakož i v celé řadě dalších končin současného světa by však zaujal spíše fakt, že Marie sedí Ježíšovi u nohou *v mužské části domu*, místo aby zůstala v zadních prostorách s ostatními ženami. Jsem pevně přesvědčen, že právě tohle trápilo Martu; určitě ji popudilo, že musela sama zastat veškerou práci, skutečný problém však spočíval v tom, že Marie flagrantně porušila jednu z elementárních společenských konvencí. Je to podobné, jako kdybyste mě v dnešním světě ubytovali u sebe doma a já bych si, když by přišel čas jít spát, roz-

překlad (ČLP). Ženské podobě naopak dává přednost *Bible. Překlad 21. století*.

4 Viz Mt 26, 6–13, Mk 14,3–9, L 7,36–50, J 12, 1–8.

ložil lehátko u vás v ložnici. Máme přece jasně daná, byť nepsaná pravidla ohledně toho, komu patří jaký prostor. Židé je měli také a Marie na ně nedbala. *A Ježíš prohlašuje, že se zachovala správně.* Obrat „sedla si k nohám Páně“ neoznačuje totéž, co by označoval dnes – nejde tu o oddaného žáka, který obdivně a s láskou vzhlíží k úžasnému učiteli. Jak je zřejmé z užití tohoto výrazu na jiných místech Nového zákona (Pavel u Gamaliela),⁵ sedět u nohou učitelových znamená, že jste *žákem* snažícím se pochytit učitelovu moudrost a učenost; v onom velice praktickém světě byste tak nečinili pouze proto, abyste se intelektuálně a emocionálně obohatili, nýbrž proto, abyste se sami stali učitelem.

Jako mnohé v evangeliích zůstává tento příběh, alespoň pokud se nás týká, poněkud nejasný, pochybuji nicméně, že by jeho smysl unikl čtenáři 1. století. A právě z toho důvodu bezesporu nacházíme v rané církvi tolik žen, které vedou, chápou se iniciativy a přijímají odpovědnost. Dřív jsem pokládal šestnáctou kapitolu Listu Římanům za nejnezáživnější z celého textu. Když zde uvedená jména zkoumám a reflektuji dnes, s ohromným shledávám, jak mocně vypovídají o zavádění Ježíšova a Pavlova učení do praxe.

5 „Jsem Žid narozený v kilikijském Tarsu, ale vychovaný zde v tomto městě. Zákonu našich otců jsem byl vyučen v největší přísnosti u nohou Gamalielových a byl jsem horlivcem pro Boha, jako jste dodnes vy všichni.“ Sk 22,3 – *Bible. Překlad 21. století*. Český ekumenický překlad (ČEP) a Český liturgický překlad (ČLP) tento výraz nezachovávají.

Ještě další detail, a to ve Skutcích. Jde o jeden z mnoha postřehů, za něž vděčím Kenovi Baileymu,⁶ který dlouho působil na Blízkém Východě. Je zajímavé, že během ukřižování směly ženy přicházet a odcházet a sledovat dění beze strachu z představitelů římské moci. Římané je nevnímali jako hrozbu a ony ani nečekaly, že by je takto vnímali. Bailey poznamenává, že tato situace přetrvala na Blízkém Východě dodnes; v době vrcholících nepokojů v Libanonu, kdy se muži na všech stranách konfliktu buď skrývali, nebo pohybovali jen s největší opatrností, mohly ženy přicházet a odcházet, nakupovat, brát děti na procházky apod. Potom je ovšem fascinující, vrátíme-li se ke Skutkům apoštolů a k pronásledování, které postihlo církve v neposlední řadě za Štěpánových časů, že ženy byly terčem útoků naprosto stejně jako muži. Šavel z Tarsu mířil do Damašku s cílem zajímat ženy stejně jako muže a odvlékat je do žaláře. Bailey na základě svých kulturních paralel upozorňuje, že něco takového dává smysl pouze v případě, že byly i ony považovány za předáky, vlivné postavy v rámci křesťanské komunity.

6 Kenneth E. Bailey (1930–2016) byl americký lingvista a teolog, který čtyři desetiletí působil v různých zemích Blízkého Východu. Mj. autor knih *Jesus Through Middle Eastern Eyes* (2008) či *Paul Through Mediterranean Eyes* (2011).

První starokatolická biskupka

Maria Kubinová je novou biskupkou starokatolické církve v Rakousku. Bude stát v čele církve, která s současností čítá přibližně 8 600 starokatolických věřících ve 13 církevních obcích. V rozhovoru vysvětluje, jaké byly reakce na její zvolení biskupkou a čeho chce během svého působení v čele církve dosáhnout.

Paní biskupko, pro mnoho lidí je žena v duchovenské službě poněkud nezvyklý pohled. Jak lidé reagují, když jim o své práci vyprávíte?

Většina lidí, se kterými jsem mluvila, hodnotí mou profesi velmi pozitivně. Vnímají to jako signál, že se v církvi konečně něco děje.

Jaký signál vyslala vaše volba?

Myslím, že je to hodně o pocitu, že ženy mají ve starokatolické církvi své rovnocenné místo. Bylo by samozřejmě dobré, kdyby se to mohlo stát nejen v naší církvi, ale i v římskokatolické církvi. Ženy nechtějí jen sedět v lavici nebo zalévat květiny v kostele. Chtějí se podílet na spoluutvářet

všech věcí. Z tohoto důvodu jsem na své zvolení dostala mnoho pozitivních ohlasů.

Byly i negativní reakce?

Osobně jsem takové nezaznamenala. Nicméně na Facebooku se samozřejmě

objevily komentáře, ale to mě nepřekvapuje. Zejména konzervativci se cítí být dotčeni, protože mají pocit, že zvolením ženy biskupkou se jim otrásá něco posvátného. Tento obranný postoj považují za pochopitelný. Doufám však, že i tito

lidé budou časem schopni pochopit, že touto volbou se nic posvátného nepoškodilo.

Vyrůstala jste v římskokatolické církvi a později jste přestoupila ke starokatolíkům. Měla jste pocit, že je to pro vás jako pro ženu těžší než pro vaše mužské kolegy?

To nemohu přesně říct, nevím, jak jsou na tom muži. Nikdy jsem svou cestu v církvi nepovažovala za zvlášť obtížnou. Byly ale situace, kdy jsem měla pocit, jako bych mezi ostatní kněze nezapadala. To je dáno i mým životním příběhem a pracovní cestou. Presbyterkou jsem byla pouhé čtyři roky. Mnoho z rakouských starokatolických kněží také přestoupilo z římskokatolické církve, kde už předtím působili, nebo byli alespoň kandidáty kněžství či žili nějakou dobu v klášteře. Mně tyto zkušenosti z pochopitelných důvodů chybí.

Proč jste se v roce 2008 rozhodla vstoupit do starokatolické církve?

Hledala jsem nový církevní domov, protože jsem se vnitřně distancovala od římskokatolické církve – a také od jejího církevního zřízení a hierarchie. Ve srovnání s tím se mi starokatolická církev prostě líbila víc. Společný základ, rovné postavení, to je něco, co mě oslovilo a oslovuje dodnes. To jsou pro mě bytostně starokatolické hodnoty: otevřenost a rovnost na všech úrovních.

V rámci Utrechtské unie, tedy společenství všech starokatolických církví v Evropě, jste první biskupkou. Proto

se kolem vás strhl určitý mediální humbuk. Co si o tom myslíte?

Naštěstí mi nedělá problém být středem pozornosti. Ale i ten zájem médií ukazuje, že žena v podobné pozici byla prostě dříve či později nutná a že lidé čekali, až se to konečně někde stane. Osobně považuji za příjemné, že je na mé zvolení tolik pozitivních ohlasů a pozornosti. A je to dobré i pro naši církev, protože se díky tomu stává o něco známější.

Vnímáte svou roli biskupky jako příležitost jak pro církev, tak pro starokatolické ženy?

Svou roli samozřejmě vnímám jako vzor pro ženy, aby důvěřovaly svému povolání k duchovenské službě. Cítila jsem se povolána již dlouho a v římskokatolické církvi jsem zkrátka neměla možnost se tímto směrem dále rozvíjet. Postupně jsem zastávala všechny úřady, které může žena v římskokatolické církvi zastávat. Ale to ještě nebylo to pravé, ještě to nebylo naplnění mého povolání.

Ženy v kněžském úřadu nejsou ve starokatolické církvi vzácností. Přesto jsou ženy v kněžské roli ve společnosti stále považovány za něco výjimečného. Proč tomu tak je?

Svěcení žen existuje v Utrechtské unii starokatolických církví teprve něco málo přes 20 let. A jistě i jinde existuje mnoho teoložek, které se cítí být povolány k ordinované službě – ale zatím k tomu neměly příležitost ani odvahy. A pak je to prostě tak, že se jako žena musíte odvážit hrát s „velkými kluky“, tj. vybojovat si místo ve světě, kde dominují muži. To

se však netýká jen církve, ale všech životních situací. Svým příkladem bych ráda povzbudila ostatní ženy, aby šly v církvi svou vlastní cestou, aby třeba i mou nástupkyní mohla být opět žena – nebo alespoň aby žena kandidovala i v příští biskupské volbě.

V čem se starokatolická církev se svým obrazem ženy inspiruje u ostatních denominací?

Jako malá církev máme samozřejmě mnohem snazší pozici některé věci prostě vyzkoušet. V tomto smyslu lze římskokatolickou církev přirovnat k velké zaoceánské lodi, kde je třeba přesně a s velkým úsilím naplánovat každý sebemenší pohyb, což je někdy velmi těžkopádné. Starokatolická církev se naproti tomu podobá spíše malému motorovému člunu, který se může rychle pohybovat doleva a doprava a také rychle kompenzovat případné chyby. V naší partnerské anglikánské církvi, která je stejně jako římskokatolická církev celosvětová, se mnoho let vedly a vedou vášnivé diskuse o svěcení žen nebo o požehnání párům stejného pohlaví. Římskokatolické řešení je nové věci spíše zakazovat. Anglikáni mají tendenci nové věci spíše zkoušet. A my jako starokatolíci dokážeme někdy veslovat rychleji než velké církve. Můžeme tedy snad i my být v něčem vzorem.

Myslíte si, že církev musí stále znovu objevovat sama sebe, aby zůstala relevantní ve stále sekulárnější společnosti?

Díky Bohu se církev nemusí znovu objevovat, protože se zatím neztratila. Musí

se ale naučit klást si nové otázky a hledat nové odpovědi na staré otázky. Církve jsou koneckonců instituce, které se v konečném důsledku snaží žít svůj výklad Božího povolání. Nemusíme tedy znovu vynalézat církve jako takovou – ale rozhodně musíme znovu objevovat způsob, jakým reagujeme na aktuální situace.

Maria Kubin se narodila v roce 1966 ve Vídni. Ve své římskokatolické farnosti zastávala téměř všechny funkce, které kanonické právo ženě dovozovalo: působila jako lektorka, mimořádná vysluhovatelka svatého přijímání, kantorka, podílela se na přípravě ke svátostem, pořádala meditační kurzy, exercicie a rekolekce. V roce 2008 přestoupila do starokatolické církve. Teologii vystudovala ve Štýrském Hradci a získala i magisterský titul ze starokatolické a ekumenické teologie na univerzitě v Bonnu. V roce 2017 byla vysvěcena na jáhenku a v roce 2019 na presbyterku. Po své volbě byla 23. června 2023 ve Vídni vysvěcena na rakouskou biskupku. Svěcení se účastnil i český biskup Pavel Benedikt Stránský.

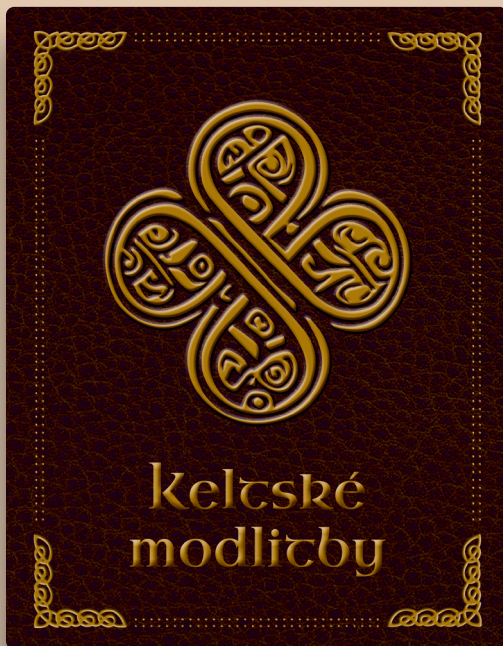
*Podle rozhovoru Tobiase Eßera
z němčiny přeložil a upravil Petr Jan Vinš
Foto: archiv autora*

POŽEHNÁNÍ KNĚZI

Kéž ti Bůh ponechá roucho Kristovo –
zjevení Krista ať je na tvém plášti.
Kéž Bůh vyslyší i tu nejmenší z tvých modliteb.
Kéž tě Bůh drží ve své ruce,
kéž ji však nestiskne nikdy pevně v pěst.
Kéž ve studeném večeru nalezneš teplá slova,
úplněk v temné noci a klidnou ulici na cestě domů.

Kéž Bůh nenechá nikdy ztvrdnout tvé srdce.
Kéž Bůh, Maria a Svatá rodina vidí,
že se ti dobře daří.
Kéž tvá duše přijde do nebe.
Kéž by ti Bůh nikdy nedal
větší důvod ke smutku.
Kéž tvoje hříchy nejsou příliš velké
a kéž tvoje lítost nepřijde příliš pozdě.

Vycházejí české překlady knih
Kristus vstal z mrtvých
a
Keltské modlitby.

Zájemci se mohou obracet na své faráře.

Najdete nás také na webu a sociálních sítích!

www.starokatolici.cz

www.facebook.com/starokatolici.cr

Přihlašte se také k odběru novinek na www.starokatolici.cz/newsletter

**Starokatolická
církev v ČR**